

nicae so rekli Alpes carnicae, Krajnim bivavcem so déli Carni. Enako so zgovarjali in zgovarjajo še Nemci die Karner namest die Krainer, die Karnischen Alpen namest die Krainischen Alpen. Da so se pa od poznejših Krajncov in od Krajncov v ožjem pomenu Nemci vendar sčasoma boljšega zgovarjanja privadili in nam die Krainer, ali saj die Kraner pravijo, od tega bode pozneje priložnost nekoliko reči.

Pravo ime nekdanjega in tudi zdanjega Krajnskega je Krajna, kar se kaže tudi iz tega, da je še dandanašnji okolica med Ribnico in med Žuženberkom imenovana Suha Krajna; to nazvanje predpostavlja mokro Krajno ali saj eno Krajno κατ'εξοχην. Po slovenskem svetu je še več okolic ali dežel imenovanih „Krajna“ ali „Ukrajna“. Krajnski Slovenci zovemo pokrajna kak kos dežele ob kakem kraji, okrajna nam je kos dežele okoli kakega mesta ali kaka večja okolica. Po planini Kraj, ali zato, ker je bila na kraji ravnega sveta, je imela Krajna s svojimi Krajnimi ali Krajnci ime. Da je pa ta dežela od „kraj“ ali po hribih ime dobila, ni nič posebnega. Že pred je bilo omenjeno, da je več dežel od „kraj“ nazvanih. Enako je več deželá po hribih imenovanih. V mali Azii je imela nekdanja Olimpena ime po Olimpu; Tračija v Evropi se je zvala tudi Hemonia po Hemi; Horvatija s Horvati ima ime po Horbih; taka je tudi s Černo Goro.

Pozneje bomo tudi na to prišli, da so po gorah tudi imena Koroško, Korošci in Goratan.

(Konec 1. pisma sledi.)

Ogled po slovenskih krajih.

Istrijani okoli Pole.

V mojem dopisu iz Pole v 22. listu sem rekel, da lastne narodovnosti v Poli ni; to pa ne velja od cele Istrije, ker bolj v sercu te deželice živi še narod, ki je bil prvi, ki je tukej stanoval. Veliko je sicer moral prestati v nekdanjih časih, vendar je ostal v kljub vsem stiskam in prekucijam narod neoskrunjen, kterege šege slavjanske so se celó zaplodile tudi med ljudi drugih narodov. Šege domače pa so korenine, iz katerih izrase cvet in sad potreben k človeškemu blagostanju. Kakoršno obnašanje se najde pri lastnih družinah, takošen je značaj celega (neoskrunjenega) naroda, — v družini so vsajene sreča, blagostanje in moč ljudstva. — Čeravno se kakšenkrat zgodi kaj nemilega, čeravno hudo vreme in toča skazite lepo cvetečo drevje, čeravno jesen in zima poškodjete zemljo, naredi to le škodo minljivo, ker drevje bo spet cvelo in zemlja bo pomladi spet donesla raznim rastlinam novo življenje.

Obernimo se zdaj spet k Istrii — primorski deželi. Ta dežela, akoravno majhna, je gotovo v moralnem smislu bogatejša od drugih bolj velicnih deželá. Ona ima sicer stérme, gole gore, velike, kamnitne ravnine, da se je čuditi: zakaj se je človek tukaj vselil; pa vidijo se tukaj tudi lepe polja, bogati vinogradi in gorice nasa-jene z oljko. Take različnosti imajo tudi prebivavci teh krajev. Bogastvo, obraženost in gospodarstvo se verstijo z nemarnostjo, revšino, zarobljenostjo in, bi rekel, tudi s sužnostjo. Meščan je večidel tergovec, in si nakupi, kar mu je treba, iz ptujih daljnih krajev; kmetovavec pa si pripravi vse sam domá; on si nastriže volne in si trè predivo, ju prede, tká, in si s tem preskerbí potrebno obleko. V revnosti rojen, živi tudi večidel revno, slaba mu je hrana in prosto oblačilo; v otročjih letih ga pokriva srajca (robača) iz debelega se vé da iz domačega platna; pozimi si obleče še volnéno suknjo, velikokrat brez rokavov in gré ovčarit večidel le v takem oblačilu. Bolj odrašen dobí hlače, kapico, opanke in suknik (bruštof); v možkih letih si kupi pipico in si redí bérke. — Ovčar hodi večidel bos, na strani ima v

malem platnenem roncu kaj jedíla: ali sadja ali črnega kruha. Poleti nosi pri sebi tudi čutaro polno prešovine ali pa vode zmešane z jesihom. Opravila ima malo, hodi od bérda do bérda s svojim psom, dostikrat edinim prijatlom. Popoldan v vročini se vsede pod kakšno drevó v senco in piska na dude in si prepeva narodne pesme, pesme Kraljeviča Marka, pesme vojaške starih slavnih časov. On piska vselej v mehkiem glasu (moll), kar je zanimivo pri vsih Slavjanih. Kdor dude pervokrat sliši, mu ne dopadejo, — ali kmalo se človek temu piskanju privadi, da zdí se mu celó lepo. Meni dude že kaj dobro dopadejo. Ovčar se pa dostikrat tudi za kakšen germ ali za kakošno vérzel na trebuh vleže, —kdor ga tako vidi, bi mislil, da pastir je srečen in brez misli; ali to ni tako, on ima svoje skerbí, svoje želje. Razvaline starih poslopíj se mu dozdevajo čudopolne; on si misli, da bo pod temi še kadaj bogat zaklad najdel, s kterim bo dobro živel. Lepe, nedolžne otročje misli! ali lajanje psa jih podere in ovčarju spet nove skerbí napravlja.

Kuk.

Kratkočasno berílo.

Lot jezika.

(Národna bosniška povest.)

(Konec.)

Komaj se vrata zaprejo, se druge odprejo. Vstépi kadija v smehu, da skoraj počí. „Ženska, pri moji veri in musafu! take pameti še nisem vidil. Za Boga, ko bi ti bila možki, takega kadija bi v Štambulu ne bilo!“ Mejra se zahvali za toliko milost in ponudi za to uro kadijstva 15 mošinj dnarja oglobljenega Juda. Al kadija neče krajcarja, timveč ji podari še eno mošnjo po-verh.

Ona poklonivši in zahvalivši se vzame slovo; spu-stí tančico čez obraz in je bila doma pred Omerom. — Omer se je bil zamudil v kavani. Mejra ugledavši ga iz okna, da gré proti vratam, se mu začne posmehovati: „Lejte Omera z odrezanim jezikom!“ ter ga oponaša mumljaje. „Ne bo dal“, odgovorí možko Omer. Ona, kakor v čudu, da ne mumljá, ga začne popraševati: „Kako je vendar bilo?“ „Bog in pameten kadija (in kakošen je ta kadija? —lep, ko bi ga ulii; Bog mu daj srečo!) me je pogube otel in Juda oglobil.“ „Ali je ta kadija lepši od mene“, povzame Mejra pokazavši mu 31 mošinj.

Omer se zjoka radosti v naročji svoje modre žene. Trikrat rajši jo je zanaprej imel, in slušaje njene modre svete se poprime dela ter v kratkem veliko bogastvo doseže.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz spodnjega Štajarja. Dr. Slavnoznani gosp. J. Orožen, vikar na celjski fari, že lansko leto izgotovljeno celjsko kroniko za natis pripravlja. Ta iz najimenitniših izvirkov v gladki slovenščini sestavljena kronika bo zraven zgodovinskega zaklada, kterege g. Terstenjak svetu odkriva, najžlahnejša jagoda, kar jih je do zdaj slovenska kniževnost rodila. Nje stežaj je celjsko mesto, pa ne samo Celjani, vsi Slovenci po Štajarskem, Krajnskem, Koroškem in Horvaškem bojo v njej, skoro vsaki za svoj rojstni kraj, toliko važnega, zanimivega in pomnenja vrednega našli, da si jo bo gotovo vsak Slovenec omislil, kteremu je mar za svojo domovino. Res je, da se zanimivost tega dela za unajne Slovence skoro samo na dobo celjskih grofov nanaša; ali ta doba obseže celih 115 let in je v celjski kroniki jasna zvezda, ktera s svojimi žarki radovednemu Slo-ovencu njegovo domovino v 14. in 15. stoletji prijazno razsvetluje. Raznoverstne zaveze in odnošenja celjskih grofov s tedajnimi nemškimi cesarji, z unajnimi kralji,

vajvodi in grofi so tako imenitne in važne, da bo tudi neslovenske, domače in sosedne državljane mikalo s celjsko kroniko se soznani. Ako Bog dá srečo, nas bo še to leto prijazno zatekla.

Iz Ljubljane. Piše se nam iz Dunaja, da 27. p. m. je imela tudi krajnska deputacija čast Nju veličanstvoma predstavljena biti. Peljal je deputacijo prečastiti deželni poglavar gospod grof Chorinsky. V krepkem govoru je razodel iskrene občutke, kateri z nepopisljivim veseljem navdajajo serca vselej zvestega naroda krajnskega ob preveseli prigodbi, da je dobil presvitlo cesarico, ktere izverstne lastnosti duha in serca se prelepo vjemajo s krasoto telesno in obetajo srečno prihodnost celemu cesarstvu; naposled je gosp. govornik zagotovil Nj. veličanstvu nepremakljivo zvestobo vedno vernega krajnskega naroda. Presvitli cesar in cesarica sta sprejela deputacijo naj milostljiviši, in Njih veličanstvo so rekli, da so o zvestobi Krajncov terdno prepričani in da popolnoma zaupajo, da bo krajnska dežela vsaki čas ohranila nepremakljivo udanost do Njih prestola. Potem je gosp. deželni poglavar vsakega iz deputacije posamno predstavil Nj. veličanstvoma, in cela deputacija se je podala potem tudi k presv. starišem Njih veličanstva. — Iz več sosesk Krajnskega so došle c. k. deželniemu poglavarstvu v Ljubljani srečovošilne pisma, ki naj jih blagovoli poslati Nj. veličastvu na Dunaj. — Tudi družba strelcov je napravila slovesno streljanje, ki se je začelo v nedeljo in ima terpeti 3 dni; vodstvo je določilo lične darila naj boljim strelecem; v nedeljo zvečer je v spomin slavne cesarjeve poroke tombola bila v pripomoč varovavnici malih otrok.

Novičar iz mnogih krajev.

V sredo in četrtek sta Nj. velič. presvitli cesar in presvitla cesarica sprejemati blagovolila deputacije vsih kronovin, ki ne morejo prehvaliti prijaznega sprejetja. V četrtek zvečer je bil v cesarskem poslopiju slovesen bal. V petek so potihnile vse veselice, da so se v saboto popoldne in zvečer sopen začele v velikem gaju „Prater“ imenovanem v taki krasoti, da Dunaj ne pomni kaj tacega. Bila je nepopisljiva „ljudska veselica“. Že popolne so vreli ljudje iz vsih krajev v Prater, katerih se je po neprenapetem številu nabralo okoli 200.000. Prater je bil nališpan po vsih krajih tako, da vsako stopinjo se je kaj družega, zmiraj lepšega vidilo; mnogoverstne veselice, igre, muzika so bile povsod, in zvečer je bilo vse razsvitljeno, vse je migljalo polno luč in lučice; bilo je kakor v rajju. Ob polštirih popoldne sta se pripeljala tudi cesar in cesarica, tisučerni „vivat“ jima je donel od vsih krajev; zvečer ob poldevetih sta se pripeljala vdrugič ogledat razsvitljeni gaj. Za nedeljo je bila zadnja veselica v praznovanje slavne poroke napovedana, namreč slovesni bal, ki ga je napravilo Dunajsko mesto Nj. veličanstvoma. — Ponižana vožnina za žito, moko, sočivje in krompir po ces. železnicah (3 vinarje od centa za 1 miljo) je podaljšana do konca prihod. mesca. — Po naj višjem sklepu od 28. p. m. je določeno, da, kdor papirnati dnar ali obligacije prekućijske propagande kakor Košutove amerikske banknote, Mazzinitove obligacije itd. v deželo spravlja in razširjuje, se vdeleži hudodelstva velike izdaje. Kdor pa, če ni bil kriv spoznan vdeležtva velike izdaje ali družega hudodelstva, ne izroči neutegoma tacega dnarja ces. gosposki, se ykriviči pregreška, za ktereja je odločeno oestro zapertje od 3 mescev do 1 leta in dvajseterno povračilo. Kdor ima tak dnar in ga oddá do 1. rožnika t. l. gosposki, ne zapade nobeni kazni. — Na spodnjem

Ogerskem je mraz vzel vse zgodno sadje. — Slovenci se nahajajo po celem svetu; — v nekem potopisju v jutrove dežele lanskega leta beremo: „v Brusii v mali Azii, smo zadeli v neki gostivnici na eno kuharico iz Ljubljane in eno kuhinsko deklo iz Celja, ki ste prav gladko francozko, laško in turško govorile. — V Dobruči so bile hude bitve, v katerih se je veliko kervi prelilo. Knez Paskievič je 25. aprila došel v Bukurešt. Najnovejša novica iz Odese je: „da je 22. aprila 9 parobrodov angleško-francozkih vojnih bark strelati začelo na luko Pratik, kateri strel je pokončal baterijo s 4 topovi in požgal 8 rusovskih bark in austrijsko barko „sv. Katarino“. Deset ur že streljajo z bombami, granati in raketi na mesto Odeško. Tako pravi telegrafno nanzanilo „Oester. Cor.“. Pokončanje Odese, imenitnega mesta za žitno kupčijo celega sveta, je pač neizrečena škoda, zlasti sedanji čas žitne zadrege. — Knez črnogorski je iz Cetinja 20. marca razposlal razglas na vse poglavarje, da naj nabirajo vojake po deželi za vojsko zoper Turke. Velikovažni razglas se glasi tako: „Od nas Danila Petroviča, kneza črnogorskega in bérdskega kapitanu . . . naš pozdrav! „Želim, da tudi mi Črnogorci se sedaj kakor vselej skazemo hrabri in junaški kakor Greki in drugi narodi, in kakor so se naši stari očetje vseskozi skazovali viteški, ki so nam zapustili svobodo kot dično dedšino, s katero se še danes zamoremo ponášati pred svetom. Zato hočem poznati vojnike, ki so se poprej popisali, da vém, ali se morem na-nje zanašati; ukazujem vam kapitanom tedaj, da vsak skup pokliče svoje pleme, in da se vsak vojniki svojevóljno pokaže in réče: ali če z mano se bojevati zoper Turčina, zakletega sovražnika vére naše in zakona našega, in ti, kapitan, imaš zapisati vsakega vojnika, ki če svojevóljno na vojsko iti, in mi pismeno na Cetinje poročiti. Ali to vsakemu naprej povém, kdor ne misli z mano deliti smerti ali življenja, tega zarotim pri velikem Bogu: naj ostane doma; kdor misli z mano iti na vojsko, naj pozabi na ženo in otroke in na vse, kar ima na tem svetu, in naj pové to kapitanu, da ga zapiše. Še enkrat ti rečem to, moj junaški narod! in moji ljubeznjivi bratje! Kdor ne misli z manoj umreti, naj slobodno ostane doma; zakaj znano mi je, da je bolji eden, ki iz proste volje in junaški gré na vojsko, kakor petdeset taci, ki v strahu grejo. Zato pozivljam le hrabrega moža, ki junaško serce nosi pa ne babjega, in ki se ne boji za sveti križ, za pravoslavno véro in domovino kervi svoje preliti tam, kjer se čast in slava deli. Jeli, dragi moji bratje, nismo sinovi tistih starih vitezov črnogorskih, ki so tri turške vezire eno pot na vrat na nos pobili? ki so francozko vojsko potokli, in carske gradove premagali? Ako nismo izrodi in da ne oskrunimo slave naših starih junakov, složimo se in v imenu božjem udrimo! To vedite, in da ste zdravi!“ — Na ta poziv se je vpisalo čez 6000 junakov, ki so pripravljani udariti na vojsko, ko jih knez pokliče. Črnogorci mislijo od 2 strani potegniti nad Turke: od ene strani proti Hercegovini na Niksič in Pino, od druge proti Albanii na Žabljak; vodja pervega kardela hoče biti vojvoda Juri Petrovič, družega knez sam; čas pa, kdaj jo bojo udarili nad Turke, še ni znan, ker pričakujejo rusovskega polkovnika Kovalevskega, ki jim ima prinesti naukaz od rusovskega cara.

Pogovori vredništva.

Za pogorelce v Gutštajnu na Koroškem smo prejeli: od gosp. K. Seitner-a iz Bleda 2 fl., od gosp. A. Jež-a, fajm. v Kor, 3 fl., od revnega tovarša J. T. iz Primorskega 2 fl.; morebiti še kaj naberejo, da bomo po tem berž vse ob enem odrajtali.